

Stelling 1: Geotechnische risico's zijn te groot om in contracten te verdelen en zijn daarom altijd een gezamenlijk risico.

De meeste deelnemers zijn het niet eens met de stelling. Ze suggereren dat de hoeveelheid informatie die je hebt, bepalend is om te kunnen zeggen of een risico groot is of niet. Als je voldoende informatie hebt of het risico dusdanig klein is, zou je het risico wél kunnen verdelen. Het handjevol juristen dat zich onder de deelnemers bevindt, is het over het algemeen wel eens met de stelling. Een jurist merkt op: “De technici zien de praktische problemen, de gevolgen die kunnen ontstaan als een risico optreedt. De juristen willen er juist gezamenlijk afspraken over maken.”

Een aantal deelnemers stelt voor om in een contract goed aan te geven waar het risico van opdrachtnemer eindigt en het risico van opdrachtgever begint. Dat is ook precies waar de RV-G goed bruikbaar voor is. Een andere deelnemer merkt op dat het niet zozeer gaat om de grootte van het risico, maar om de complexiteit van het risico. Vaak is het zo dat meerdere oorzaken de boosdoener zijn van een optredend risico. De omvang van een risico heeft ook te maken met de kwaliteit van het grondonderzoek, de hoeveelheid informatie die je tot je beschikking hebt en het type uitvoering.

Risicobeheersing

Een aantal deelnemers vraagt zich af wat precies de risicoverdeling bepaalt; de grootte van het risico, de kans dat het optreedt of het gevolg ervan? Als er bijvoorbeeld weinig kans is dat er een risico optreedt, maar het grote gevolgen heeft wanneer het gebeurt, moet je jezelf afvragen of je dat risico wel bij de aannemer wilt neerleggen.

Ook vraagt men zich in dat geval af wie er dan garant staat voor de risicobeheersing. Als een risico bijvoorbeeld groot is en wordt afgedragen aan de aannemer, doet de aannemer dan nog wel zijn best om beheersmaatregelen te treffen? Als voorbeeld haalt iemand de Betuweroute aan, waar voor de aannemer een incentive in het contract zat om beheersmaatregelen te motiveren.

Wel of geen alliantie

Er wordt veel gesproken over de mogelijkheden van een alliantie. Grote risico's gedijen volgens sommige deelnemers beter in een alliantie. Er wordt gesteld dat hoe minder kennis er beschikbaar is over de ondergrond, hoe logischer het is om een alliantie te vormen. Een aantal opdrachtgevers heeft hier zichtbaar moeite mee. Ze zien een alliantie als een goede verdeling tussen werkzaamheden, winst en verlies. In het kader van geotechnische risico's lijkt het er meer op dat het gaat om de opdrachtgever als een extra financier wanneer deze risico's optreden. Een deelnemer geeft aan dat er ook heel veel kleine kunstwerken zijn die zich niet meteen lenen voor een alliantie, terwijl je vanuit geotechnisch oogpunt behoorlijk risico kan lopen t.o.v. je aanneemsom.

De meeste deelnemers vinden dat de geotechniek wel deels in een alliantievorm kan,

maar een heel alliantiecontract gaat te ver. Een andere deelnemer zegt: “Er bestaan geen contracten waarin tussen twee partijen met tegenstrijdige belangen risico's niet verdeeld worden. Gezamenlijke risico's bestaan niet, want we zijn niet één. We hebben tegenstrijdige belangen. Ook in een alliantie worden risico's verdeeld, alleen zetten we er verdeelpotjes en moeilijkheden tussen. Ik geloof dat risico's altijd verdeeld worden.” Er moeten altijd afspraken gemaakt worden over wie welk risico krijgt, ook in een alliantie. Er is nooit een gezamenlijk risico dat je met een alliantiepot kunt verdelen.

Tijd

Een opdrachtgever oppert dat de tijd ook een belangrijke rol kan spelen. “We willen bijvoorbeeld de markt benaderen, maar we zijn nog niet zover dat we een compleet beeld hebben van de benodigde informatie (grondonderzoek). Hoe gaan we dat dan verder uitwerken?” Er moet een keuze gemaakt worden of er veel geïnvesteerd wordt in grondonderzoek of dat de risico's aan de opdrachtnemers worden uitbesteed. Dan is er ook nog ontwerprijheid, hoe de markt hier tegenaan kijkt. Wellicht kost het uitwerken van de ene onderzoeksvraag meer tijd dan de andere. Ook de aannemers beamen dit: “Tijd speelt zeker mee. Meer tijd voor de aanbestedingsprocedure creëert dus hoogstwaarschijnlijk meer kansen (voor grondonderzoek e.d.)”

Contractkeuze

Er wordt verder gediscussieerd over welke contractvorm wanneer ideaal is. “Je zou wel willen dat je contractvorm en je risicoverdeling geënt is op het type eigenschappen van de gekozen richting op basis van een geotechnisch risico”, meent een deelnemer. Ook moeten geotechnici betrokken zijn bij de keuze van een contractvorm. Iemand van ProRail spreekt over een nieuw model waar ProRail mee bezig is: de 'mini-alliantie'. Daarin worden bepaalde risico's in alliantievorm ondergebracht en overige risico's in een contract met incentives. Er wordt verder geopperd dat een contractkeuze vaak ook simpelweg door het beleid wordt ingegeven. Wat in ieder geval moet worden meegenomen in het contracteringsplan is de onderbouwing voor de keuze van een RAW of alliantie. Geotechnische risico's zouden medebepalend moeten zijn voor de keuze van een contract. Eigenlijk zijn alle deelnemers het hierover met elkaar eens: contracten kiezen naar aanleiding van het probleem dat je wilt oplossen, in plaats van dat dit vanuit een beleid wordt bepaald.

Een design-construct-contract maakt het voor de opdrachtgever nog wat lastiger. Je weet niet wat voor ontwerp een aannemer zal maken en welke uitvoeringsmethode hij zal kiezen. Je levert dan informatie aan maar voor de ene uitvoeringsmethode is dat helemaal goed, terwijl er voor de andere uitvoermethode zaken ontbreken. Dan gaat het dus altijd fout. Een oplossing is dan om voldoende goed onderzoek te verrichten, dat voor het merendeel van de oplossingsrichting geschikt is.

Verzekering

Hoe zit het met geotechnische risicoverdeling en verzekeringen? Één van de aanwezige verzekeraars meldt het volgende: “Er zijn kleine projecten die gigantische schade veroorzaken door ondeskundigheid van kleinere aannemers. Vanwege dat soort zaken willen verzekeraars vooraf alle projectinformatie inzien; over de uitvoering, toegepaste technieken en geotechnische analyses. De basis van iedere schadeverzekering – zeker ook van de CAR-verzekeringen – is dat als je aan de hand van de al aanwezige informatie al weet dat er schade zal ontstaan, er geen verzekeraar

is die dat gaat dekken. Dus de grote verzekeraars hebben ook technuten in dienst. Projectinformatie is een vereiste om een CAR-polis aan een project te koppelen. Bij de Noord/Zuidlijn is er bijvoorbeeld eens in de drie maanden een bijeenkomst, ondersteunt door een riskmanagementbureau. Opdrachtgever en verzekeraar zitten dan bij elkaar om te overleggen.”